

SYMBOLAE EUROPÆAE

POLITECHNIKA KOSZALIŃSKA

SYMBOLAE EUROPAEAE

STUDIA HUMANISTYCZNE
POLITECHNIKI KOSZALIŃSKIEJ

nr 8

Filozofia, historia, język i literatura, nauki o polityce

KOSZALIN 2015

ISSN 1896-8945

Komitety Redakcyjny
Bolesław Andrzejewski (przewodniczący)
Zbigniew Danielewicz
Małgorzata Sikora-Gaca (sekretarz)

Redaktor statystyczny
Urszula Kosowska

Przewodniczący Uczelnianej Rady Wydawniczej
Mirosław Maliński

Projekt okładki
Agnieszka Bil

Skład, łamanie
Karolina Ziobro

© Copyright by Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej
Koszalin 2015

WYDAWNICTWO UCZELNIANE POLITECHNIKI KOSZALIŃSKIEJ
75-620 Koszalin, ul. Raławicka 15-17

Koszalin 2015, wyd. I, ark. wyd. ..., format B-5, nakład 100 egz.
Druk

Spis treści

FILOZOFIA

BOLESŁAW ANDRZEJEWSKI

Komunikacyjne aspekty filozofii chrześcijańskiej w średniowieczu 7

ZBIGNIEW DANIELEWICZ

Leszka Kołakowskiego apologia Jezusa w kulturze Europy 19

MAGDALENA FILIPIAK

Status konsensualnej koncepcji prawdy w komunikacyjnym projekcie filozofii Karla-Otto Apla 33

HISTORIA

BOGUSŁAW POLAK

Biskup Józef Gawlina wobec powstań śląskich i wielkopolskiego 1918-1921 45

MICHAŁ POLAK, KATARZYNA POLAK

Działalność Polskiego Komitetu Ruchu Europejskiego na rzecz sprawy polskiej w latach 1964-1978 57

JĘZYK I LITERATURA

ELŻBIETA JUSZCZAK

Oswoić arcydzieło – szkic o Śniegu Orhana Pamuka 67

MARTYNA GIBKA

The Functions of Proper Names in the Literary Work of Art 79

LIDIA SUDAKIEWICZ

Nazwiska w księdze małżeństw parafii zakrzewskiej w Złotowskiem (lata 1850-1860) 91

NAUKI O POLITYCE

PAULINA BŁAŻEJEWSKA

Polska polityka zagraniczna wobec „pomarańczowej rewolucji” 111

ŁUKASZ JUREŃCZYK

Germany in the process of unifying the country and Europe 121

KATE VACARCHUK

Modern Mixed Model and Hybrid Systems of Local Self-Government in the Cases of Spain and Latin American Countries 139

RECENZJE I ARTYKUŁY RECENZYJNE

WALDEMAR HANDKE

Węgry premiera Viktora Orbana. Kilka uwag na kanwie książki „Węgry – co tam się dzieje”. 147

WALDEMAR HANDKE

W walce z mitem demokratyzującej Europę Zachodnią roli pokolenia 1968 roku. Kilka uwag o książce Götza Aly’ego pod znamienym tytułem „Unser Kampf ’68...” 161

ZBIGNIEW DANIELEWICZ

Recenzja publikacji Brunona Hołysta: Bezpieczeństwo. Ogólne problemy badawcze, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014, Bezpieczeństwo jednostki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014, Bezpieczeństwo społeczeństwa, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2015 173

ELŻBIETA JUSZCZAK

Recenzja: S. Koper, Życie prywatne elit władzy PRL, Warszawa 2015. Historyczny tabloid 179

MAŁGORZATA SIKORA-GACA

Recenzja: P. Augustyniak, Homo Polacus. Eseje o polskiej duszy, Wydawnictwo Znak, Kraków 2015 185

Polska polityka zagraniczna wobec „pomarańczowej rewolucji”

Minister spraw zagranicznych Włodzimierz Cimoszewicz w swoim *exposé* z 2004 roku odnośnie polskich priorytetów polityki zagranicznej podkreślał, że: „Polska była i będzie rzecznikiem integracji Ukrainy w ramach NATO i Unii Europejskiej. Nie ulega wątpliwości, że nasz głos na rzecz Ukrainy będzie znajdował tym lepszy odzew wśród partnerów, im mocniejsza będzie demokracja i głębsze będą reformy gospodarcze w tym kraju. Prozachodni wybór Kijowa musi mieć jednoznaczne oparcie w faktach. Jako członek Unii Europejskiej Polska będzie działać na rzecz jak najszybszego przedstawienia Ukrainie jasnej perspektywy europejskiej z możliwością członkostwa włącznie”². Warto podkreślić, że od 1992 roku Polska i Ukraina intensywnie realizują koncepcję partnerstwa strategicznego³. Z racji tak obranego kierunku Warszawa nie mogła być obojętna wobec polityczno-społecznego kryzysu ukraińskiego. Akceptacja niedemokratycznego wyboru Wiktora Janukowycza na prezydenta mogłaby pogorszyć stosunki dwustronne oraz zahamować proeuropejskie dążenia Ukrainy.

Według Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku polska polityka zagraniczna leży w kompetencjach wysokich rangą urzędów państwowych⁴. Zgodnie z tym, co podaje Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej: „Polską politykę zagraniczną prowadzi Rada Ministrów. Prezydent, jako reprezentant państwa w stosunkach zewnętrznych, współdziała w tej dziedzinie z premierem i ministrem spraw zagranicznych. Minister spraw zagranicznych koordynuje politykę zagraniczną rządu i posiada szerokie kompetencje w tym zakresie, wynikające z polskiego prawa. Jako szef polskiej dyplomacji, będącej narzędziem polityki zagranicznej, zapewnia utrzymanie stosunków z innymi państwami, dba o interesy Polski i jej obywateli, a także o wizerunek naszego kraju w świecie. Polityka zagraniczna Polski jest realizowa-

¹ **Paulina Błażejewska** – doktorantka na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

² *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza na temat polskiej polityki zagranicznej w 2004 r.*, Oficjalna strona Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP www.msz.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

³ R. Zięba, *Główne kierunki polityki zagranicznej Polski po zimnej wojnie*, Warszawa 2010, s. 194-201.

⁴ *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.*, Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.

na poprzez służbę zagraniczną – urzędników i dyplomatów pracujących w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Warszawie oraz na placówkach dyplomatycznych”⁵. Uwzględniając założenia definicyjne, polska polityka zagraniczna wobec sytuacji na Ukrainie w okresie „pomarańczowej rewolucji” będzie przedstawiona w niniejszym artykule przede wszystkim w ramach działań: prezydenta Polski Aleksandra Kwaśniewskiego, premiera Marka Belki, MSZ Włodzimierza Cimoszewicza, przedstawicieli polskich przy organizacjach międzynarodowych oraz innych zaangażowanych dyplomatów.

Celem artykułu będzie analiza stanowiska Polski w stosunku do wydarzeń na Ukrainie w 2004 roku w oparciu o paradygmat realistyczny. Skoncentrowanie się na polskich interesach narodowych pozwoli wykazać główne przyczyny zaangażowania się w zaistniałą sytuację. Kolejnym aspektem będzie również podkreślenie roli polskich przedstawicieli w przekonywaniu społeczności międzynarodowej do zainteresowania się kwestią ukraińską.

Dążenia Polski do rozwiązania kwestii ukraińskiej drogą pokojową

Wybory prezydenckie na Ukrainie, które odbyły się jesienią 2004 roku, cechowały się od początku nieporozumieniami odnośnie ich przeprowadzenia między obecną władzą prezydenta Leonida Kuczmy i popieranego przez niego kandydata – premiera W. Janukowycza a opozycją skoncentrowaną wokół W. Juszczenki. Głównym celem dla Polski we wzajemnych relacjach stało się wsparcie przebiegu wyborów zgodnego ze standardami demokratycznymi. Jednocześnie polskie władze podkreślały neutralność państwa w zaistniałej sytuacji i nie popierały żadnego z kandydatów⁶. Ukraina znajdowała się wraz z innymi wschodnimi i południowymi państwami od 2003 roku w strategii Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, co dla Polski stało się sprzyjającą okolicznością na pokazanie swojej determinacji w jej realizowaniu.

Warto zwrócić uwagę, że polskie relacje z opozycją nie były też początkowo zbyt dobre. Dziennikarz „Gazety Wyborczej” Marcin Wojciechowski, relacjonujący przebieg „pomarańczowej rewolucji”, argumentuje taką sytuację w sposób następujący: „po pierwsze, otoczenie Kwaśniewskiego było rozczarowane tym, że Juszczenko nie zdołał nakłonić części swych zwolenników na zachodniej Ukrainie do jednoznacznego potępienia rzezi Polaków na Wołyniu podczas II wojny światowej i do sfinalizowania sprawy otwarcia odrestaurowanego Cmentarza Orląt we Lwowie. Po drugie, wiosną 2004 roku, po spotkaniu Juszczenki z Kwaśniewskim w Warszawie, doszło do poważnego zgrzytu. Obaj rozmówcy umówili się wówczas, że spotkanie nie będzie nagłaśniane. Tymcza-

⁵ *Polityka zagraniczna*, Oficjalna strona Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP www.msz.gov.pl, [dostęp: 15.07.2014].

⁶ W. Zajączkowski, *Stosunki Polski z Ukrainą* [w:] *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 2005*, M. Zaborowski (red.), Warszawa 2005, s. 137.

sem po powrocie Juszczenzi do Kijowa jego sztab zaczął ów zgrzyt wykorzystywać w kampanii. Wreszcie, podobnie jak Amerykanie, Polacy z zaskoczeniem przyjęli wynik głosowania dotyczącego wysłania wojsk ukraińskich do Iraku. Nasza Ukraina podzieliła się w tej sprawie i zarówno Warszawa, jak i Waszyngton uznały, że lider opozycji nie panuje nawet nad własnym zapleczem politycznym⁷. Dopiero próba otrucia W. Juszczenzi i fałszowanie wyborów przekonały stronę polską do działania⁸.

22 października 2004 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął uchwałę z apelem do władz ukraińskich o zachowanie wszelkich standardów demokratycznych podczas wyborów prezydenckich podkreślając, że stanowi to gwarancję do pogłębienia procesu integracji Ukrainy ze strukturami euroatlantyckimi i unijnymi⁹. Kilka dni później, w głównej mierze dzięki polskim zabiegom, Parlament Europejski wydał rezolucję o podobnej treści, w której ustalono także o wysłaniu misji obserwacyjnej na terytorium Ukrainy¹⁰. W jej składzie znalazł się polski eurodeputowany J. Buzek, który odbył spotkania z szefami sztabów wyborczych, członkami Centralnej Komisji Wyborczej, W. Juszczenką, Anatolijem Kinachem oraz działaczami organizacji „Pora”¹¹. Aspekt prawny wyraźnie podwyższył rangę sprawy ukraińskiej i pozwolił na dalszą, sformalizowaną aktywność przedstawicieli Polski.

Na początku listopada zintensyfikowano działania na forum międzynarodowym. Premier M. Belka, minister spraw zagranicznych W. Cimoszewicz oraz wiceminister spraw zagranicznych Jan Truszczyński swoimi postulatami wpłynęli na wystosowanie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej w kwestii ukraińskiej¹². Udało się również przyjąć 17 listopada 2004 r. rezolucję o otwarciu się organizacji na dążenia proeuropejskie Ukrainy, jeśli przeprowadzi wybory drogą demokratyczną. W listopadowej delegacji Parlamentu Europejskiego do Kijowa znalazł się ponownie J. Buzek, który odbył kolejne spotkania. Podkreślał, że priorytetem Unii Europejskiej powinno być wprowadzenie demokracji na Ukrainie a nie utrzymywanie dobrych relacji z Rosją. Była to celna uwaga przypominająca, że głównym zadaniem Unii Europejskiej w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa miało być właśnie szerzenie reform demokratycznych.

⁷ M. Wojciechowski, *Pomarańczowy Majdan*, Warszawa 2006, s. 262.

⁸ Tamże, s. 263.

⁹ *Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 października 2004 r. w sprawie wyborów prezydenckich na Ukrainie*, www.isap.sejm.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

¹⁰ W. Zajączkowski, *Stosunki Polski z...*, dz. cyt., s. 137.

¹¹ K. Kowalczyk, *Stanowisko Platformy Obywatelskiej Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości wobec kryzysu politycznego na Ukrainie (X 2004-I 2005)* [w:] *Czechy, Polska, Ukraina. Partie i systemy partyjne. Stan i perspektywy*, K. Kowalczyk, Ł. Tomczak (red.), Toruń 2007, s. 163.

¹² W. Zajączkowski, *Stosunki Polski z...*, dz. cyt., s. 137-138.

Po drugiej turze wyborów wystosował również apel o konieczności wysłania misji specjalnej Unii Europejskiej, a wiceprzewodniczący Parlamentu Europejskiego Jacek Saryusz-Wolski nalegał na zwołanie w trybie natychmiastowym nadzwyczajnego posiedzenia¹³. Pomimo wstrzemięźliwego stanowiska państw zachodnioeuropejskich wobec sytuacji na Ukrainie, wystosowanie jakiegokolwiek apelu w tej kwestii można uznać za spory sukces polskich przedstawicieli.

Po pierwszej turze wyborów, 12 listopada 2004 r. MSZ W. Cimoszewicz w roli przewodniczącego Komitetu Ministrów Rady Europy spotkał się z W. Juszczenką, przewodniczącym Rady Najwyższej Wołodymyrem Łytwynem, szefem Centralnej Komisji Wyborczej Serhijem Kiwołowem i ministrem spraw zagranicznych Kostiantynem Hryszczenką. Podkreślając bezstronność Polski w konflikcie pragnął przeprowadzić rozmowy również z L. Kuczmą i W. Janukowiczem, jednakże w tym samym czasie byli oni obecni na spotkaniu z Władimirem Putinem na Krymie¹⁴. Minister podkreślał na zachowanie demokratycznych zasad podczas wyborów. Podczas drugiej tury wyborów 21 listopada 2004 r. sytuacja polityczna na Ukrainie zaczęła ulegać pogorszeniu, włącznie z zagrożeniem wybuchu zamieszek na kijowskim Majdanie. W związku z tym polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych wydało oświadczenie o przeprowadzenie wyborów drogą demokratyczną szczególnie podkreślając na powstrzymanie się od użycia siły¹⁵. 25 listopada 2004 r. również Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął kolejną uchwałę w związku z zafałszowaniem drugiej tury wyborów¹⁶.

23 listopada 2004 r. prezydent A. Kwaśniewski wystąpił z propozycją mediacji między obiema stronami. W wydanym oświadczeniu podał kompromisowe rozwiązanie problemu, które miało polegać na dokonaniu weryfikacji wyników wyborczych przez Sąd Najwyższy, zapewnieniu przez strony powstrzymania się od użycia siły oraz zorganizowaniu spotkania przy „okrągłym stole” przedstawicieli politycznych w celu rozmów nad przyszłością państwa¹⁷. Taką samą informację przekazał drogą telefoniczną L. Kuczmie. Jednakże to na prośbę W. Juszczunki zgodził się na mediację zaznaczając, że powinna być ona przeprowadzona głównie pod kierunkiem Unii Europejskiej. W związku z tym prezydent był w kontakcie z szefem dyplomacji UE Javierem Solaną. Silne poparcie uzyskał również od Stanów Zjednoczonych. Stanowisko niemieckie i francuskie było bardziej wstrzemięźliwe z powodu obaw o pogorszenie relacji

¹³ K. Kowalczyk, *Stanowisko Platformy Obywatelskiej...*, dz. cyt., s. 163-165.

¹⁴ Ł. Tomczak, *Polska lewica wobec pomarańczowej rewolucji na Ukrainie* [w:] *Czechy, Polska, Ukraina...*, dz. cyt., s.176.

¹⁵ W. Zajączkowski, *Stosunki Polski z...*, dz. cyt., s. 138.

¹⁶ *Apel Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 listopada 2004 r. do Rady Najwyższej Ukrainy*, www.isap.sejm.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

¹⁷ W. Zajączkowski, *Stosunki Polski z...*, dz. cyt., s. 139.

z Moskwą. Kolejnego dnia wysłano z Polski grupę mediacyjną celem przygotowania rozmów. W jej skład wchodził: Stanisław Ciosek z Kancelarii Prezydenta, doradczyni premiera ds. Ukrainy Olga Iwaniak, szef doradców premiera Jacek Kluczkowski, szef departamentu Ameryki w MSZ Henryk Szlajfer i szef departamentu Europy Wschodniej MSZ Wojciech Zajączkowski. Kierownikiem misji został Jacek Kluczkowski posiadający szerokie kontakty na Ukrainie. Wszystkie te osoby były wybrane z racjonalnych powodów: od znajomości sfery polityczno- społecznej w Europie Wschodniej po utrzymywanie ścisłych kontaktów ze Stanami Zjednoczonymi. Z takimi kompetencjami zadaniem misji stało się zbadanie czy istnieje jakakolwiek szansa na osiągnięcie kompromisu. W tym celu odbyły się spotkania z ukraińskim ministerstwem spraw zagranicznych pod kierownictwem Konstantyna Hryszczyńko, z doradcą W. Juszczynki Ołeksandrem Zynczenką oraz z L. Kuczmą¹⁸. Prezydent Ukrainy zgodził się na mediacje. Trudniej było z przekonaniem do rozmów premiera W. Janukowycza. W tej sytuacji grupa mediacyjna spotkała się z jednym z szefów kampanii Janukowycza, Andriem Klujewem. Zagwarantowano go o neutralności Polski w kwestii ukraińskiej oraz przyrównano obecne wybory do białoruskiej sceny politycznej. Niestety i ta inicjatywa okazała się fiaskiem, ponieważ szef sztabu premiera Sierhij Tyhyjka zaczął grozić użyciem siły w centrum Kijowa¹⁹. W tych okolicznościach odbyła się kolejna rozmowa obu prezydentów, która zaowocowała zwołaniem pierwszej tury „okrągłego stołu” na Ukrainie²⁰. Najwyraźniej ukraińskie władze ceniły sobie rozmowy z osobami najwyższego szczebla a misję mediacyjną potraktowały jako kolejny zabieg dyplomatyczny.

Istotną rolę w sprawie ukraińskiej odegrał również Lech Wałęsa. 25 listopada 2004 roku, kiedy groźba użycia sił była najbardziej prawdopodobna, był prezydent Polski udał się do Kijowa. Oficjalnie jego wizyta odbywała się na zaproszenie W. Juszczynki. L. Wałęsa wygłosił pokojowe przemówienie na kijowskim Majdanie, po którym udał się na spotkanie z W. Janukowyczem-niestety nieudane ze względu na ostrą krytykę premiera zabiegów polskich dyplomatów. Sukces jednakże osiągnął podczas konferencji prasowej w siedzibie Partii Nasza Ukraina, kiedy generał Sztabu Kryzysowego na Placu Niepodległości zadeklarował o nieużywaniu sił zbrojnych przeciwko narodowi ukraińskiemu. L. Wałęsa powrócił na Majdan witany owacjami i szczęśliwymi okrzykami demonstrantów, także otrzymując wzruszające podziękowania od Julii Tymoszenko²¹.

¹⁸ M. Wojciechowski, *Pomarańczowy Majdan...*, dz. cyt., s. 257-261.

¹⁹ Tamże, s. 265.

²⁰ Tamże, s. 267.

²¹ P. Dzieduszycki, *Majdan grozy i nadziei* [w:] *Stosunki polsko-ukraińskie. Wojna i współczesność*, J. Marszałek-Kawa, Z. Karpus (red.), Toruń 2008, s. 171-174.

Doprowadzenie przez polskich przedstawicieli do etapu mediacji było najtrudniejszą drogą biorąc pod uwagę początkową nieustępliwość ekipy rządzącej oraz zabiegi rosyjskie. Sytuacja była jeszcze bardziej skomplikowana, ponieważ sama Unia Europejska nie wykazywała aż tak silnego zainteresowania rozwiązaniem problemu. Oceniając rolę Polski w tym okresie należy stwierdzić, że była ona istotna z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego Ukrainy, jak również zapoczątkowania realnego realizowania Europejskiej Polityki Sąsiedztwa.

Obrady ukraińskiego „okrągłego stołu”

Odbyły się trzy spotkania przy „okrągłym stole”. Podczas nich w roli mediatorów międzynarodowych uczestniczyli: prezydent Polski A. Kwaśniewski, szef dyplomacji UE J. Solana, prezydent Litwy Valdas Adamkus, sekretarz generalny OBWE Jan Kubiš i spiker rosyjskiej Dumy Boris Gryzłow. Podczas pierwszego spotkania 26 listopada 2004 roku osiągnięto porozumienie o podjęciu rozmów przez obie strony oraz wystosowano deklarację o wyrzeczeniu się przemocy. W kolejnej turze rozmów 1 grudnia 2004 roku do mediatorów dołączył W. Cimoszewicz. Wypracowano pakiet propozycji politycznych m.in. poprawki do ordynacji wyborczej i ograniczenie prerogatyw prezydenta²². Warto również zwrócić uwagę, że na wniosek A. Kwaśniewskiego uchwalono również o transmisji telewizyjnej posiedzenia Sądu Najwyższego rozpatrującego skargi wyborcze złożone przez opozycję, „w takich miastach jak Donieck czy Łużańsk po raz pierwszy przełamano blokadę medialną opozycji. Ludzie przekonywali się na własne oczy i uszy, kto ma rację, a siła argumentów opozycji udowadniających fałszerstwo wyborów była miażdżąca” – to niezaprzeczalny sukces Polski wprowadzenia Ukrainy na drogę demokratyzacji urzędów i mediów²³.

Po odmowie W. Janukowycza podania do dymisji rządu oraz w wyniku dalszych nieporozumień odnośnie przebiegu drugiej tury wyborów, 3 grudnia 2004 roku Senat Rzeczypospolitej Polskiej wydał uchwałę w sprawie zapewnienia swobód obywatelskich w związku z wyborami prezydenckimi na Ukrainie. Podkreślił, że „niebywała siła i zakres protestu przeciw nadużyciom wyborczym, który objął już także struktury państwa, jest historycznym wydarzeniem. Stanowi ono ważne ogniwo w rozwoju demokracji i społeczeństw obywatelskich w Europie”²⁴. Kolejne podkreślenie rangi kwestii ukraińskiej przez polskie władze, jeszcze bardziej zmobilizowało do sfinalizowania rozwiązania problemu środkami pokojowymi.

²² W. Zajączkowski, *Stosunki Polski z...*, dz. cyt., s. 139-140.

²³ M. Wojciechowski, *Pomarańczowy Majdan...*, dz. cyt., s. 268-269.

²⁴ *Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 grudnia 2004 r. w sprawie zapewnienia swobód obywatelskich w związku z wyborami prezydenckimi na Ukrainie*, www.isap.sejm.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

Trzecie obrady „okrągłego stołu” odbyły się 6 grudnia 2004 roku. Uzgodniono o dymisji dotychczasowej Centralnej Komisji Wyborczej oraz o zmianie ordynacji wyborczej. Ostatecznie 26 grudnia 2004 roku w demokratycznych wyborach zwyciężył W. Juszczенka²⁵. Nowy minister spraw zagranicznych Daniel Rotfeld w swoim exposé na temat polskiej polityki zagranicznej w 2005 roku podsumował aktywność z poprzedniego roku w sposób następujący: „Triumf demokracji na Ukrainie, osiągnięty drogą pokojową, jest wielką zasługą milionów Ukraińców. Jest to również nasz polski sukces. Mediacja Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego i pozyskanie przez nas dla tej sprawy przedstawicieli Unii Europejskiej, zaangażowanie wielu polskich polityków, aktywność naszych parlamentarzystów ponad podziałami partyjnymi, włączenie się polskich eurodeputowanych oraz tysięcy młodych obserwatorów wyborczych – te i inne działania przyczyniły się do pomyślnego rozwiązania kryzysu i są ważną inwestycją na przyszłość. Masowa solidarność Polaków z demokratyczną Ukrainą jest dobrym punktem wyjścia do przełomu w stosunkach między naszymi społeczeństwami. Stosunki na szczeblu prezydentów są ważne, ale o przyszłości naszych państw zadecydują narody”²⁶. Dlatego też nie sposób przeczyć stwierdzeniom ministra D. Rotfelda, jakim grupom obu społeczeństw należy przyznać chwałę za działania podczas „rewolucji pomarańczowej”

Podsumowanie

Polska odegrała istotną rolę w kształtowaniu demokracji na Ukrainie. „Pomarańczowa rewolucja” mogła zakończyć się wojną domową, jednakże dzięki polskim mediacjom uniknięto rozlewu krwi. Na arenie międzynarodowej polscy przedstawiciele pokazali intensywne poparcie dla wymiaru wschodniego Unii Europejskiej, a Warszawa stała się główną orędowniczką przemian demokratycznych w Europie Środkowej i Wschodniej.

Wsparcie Ukrainy przez Polskę było znaczącym gestem dla jej społeczeństwa i odsunęło na dalszy plan również wzajemne zaszłości historyczne czy stereotypy. Prezydent A. Kwaśniewski pozostawał w bardzo dobrych kontaktach z W. Juszczenką. Odbywały się wzajemne symboliczne wizyty państwowe i wspólne spotkania podczas ważnych wydarzeń międzynarodowych: szczytu NATO w Brukseli w lutym w 2005 roku czy uroczystościach pogrzebowych Jana Pawła II w Rzymie. Doszło także do otwarcia Cmentarza Orłąt Lwowskich oraz ustalono treść napisu na Grobie Nieznanego Żołnierza: „Tu leży polski

²⁵ W. Zajączkowski, *Stosunki Polski z...*, dz. cyt., s. 140.

²⁶ *Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Adama Daniela Rotfelda na temat polskiej polityki zagranicznej w 2005 r.*, www.msz.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

żołnierz poległy za ojczyznę”. Prezydent A. Kwaśniewski podkreślił, że jest to symboliczny wyraz pojednania obu narodów²⁷.

Wydarzenia podczas „pomarańczowej rewolucji” bez wątpienia poprawiły stosunki polsko-ukraińskie, jednakże pogorszyły z Rosją. Moskwa uważa Ukrainę za swoją strefę wpływów, a mediacje Polski ukierunkowały ją w stronę Europy Zachodniej²⁸. Pogląd taki jest utrzymywany również podczas obecnego konfliktu rosyjsko-ukraińskiego o Krym.

The Polish foreign policy and the “The orange revolution”	
Streszczenie	Abstract
Wydarzenia na Ukrainie w 2004 roku, związane z fałszowaniem wyborów prezydenckich, stały się bardzo ważnym aspektem w polskiej polityce zagranicznej. Warszawa, jako orędowniczka przemian demokratycznych w Europie Środkowej i Wschodniej (szczególnie z wykorzystaniem forum Unii Europejskiej), wspierała Ukrainę w rozwiązaniu rewolucji drogą pokojową. Artykuł podzielony został na dwie części: w pierwszej przedstawione są polskie dążenia w celu uzyskania zgody na rozpoczęcie rozmów między ekipą rządzącą a opozycją, w drugiej – przebieg obrad „okrągłego stołu”. Ukazane zostały działania polskich przedstawicieli wobec „pomarańczowej rewolucji”. Cezura obejmuje okres od wystosowania oficjalnego stanowiska państwa przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w kwestii ukraińskiej (22 października 2004 roku) do wyboru Wiktora Juszczeniaka na prezydenta (26 grudnia 2004 roku). W oparciu o paradygmat realistyczny zostaną wykazane także posunięcia Polski zgodnie z jej priorytetami polityki zagranicznej.	Events in Ukraine in 2004, connected with presidential elections, they have become a very important aspect in Polish foreign policy. Warsaw as a proponent of democratic change in Central and Eastern Europe (especially using forum of the European Union) supports Ukraine in resolving the revolution peacefully. Article is divided into two parts: the first shows the Polish efforts to obtain permission to begin discussions between the ruling team and the opposition, in the second – the course of the meeting “round table”. Shown are the activities of Polish representatives to the “Orange Revolution”. Caesura encompasses the period from addressing a formal position of the state by the Polish Parliament on the issue of Ukrainian (22 October 2004) to the choice of Viktor Yushchenko as president (26 December 2004). Based on a realistic paradigm will be presented as a Polish movement in accordance with its foreign policy priorities.
Słowa kluczowe	Key words
stosunki polsko-ukraińskie, pomarańczowa rewolucja, polska polityka zagraniczna	Polish-Ukrainian relations, the Orange Revolution, Polish foreign policy

²⁷ A. Szeptycki, *Stosunki Polski z Ukrainą* [w:] *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 2006*, M. Zborowski (red.), Warszawa 2006, s. 132-133.

²⁸ J. Tymanowski, *Sąsiedzkie państwa wschodnie w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Toruń 2009, s. 386.

Bibliografia

Apel Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 listopada 2004 r. do Rady Najwyższej Ukrainy, www.isap.sejm.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

Dzieduszycki P., *Majdan grozy i nadziei* [w:] *Stosunki polsko-ukraińskie. Wojna i współczesność*, J. Marszałek-Kawa, Z. Karpus (red.), Toruń 2008.

Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Adama Daniela Rotfelda na temat polskiej polityki zagranicznej w 2005 r., www.msz.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

Informacja Ministra Spraw Zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza na temat polskiej polityki zagranicznej w 2004 r., www.msz.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.

Kowalczyk K., *Stanowisko Platformy Obywatelskiej Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości wobec kryzysu politycznego na Ukrainie (X 2004-I 2005)* [w:] *Czechy, Polska, Ukraina. Partie i systemy partyjne. Stan i perspektywy*, K. Kowalczyk, Ł. Tomczak (red.), Toruń 2007.

Polityka zagraniczna, www.msz.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

Szeptycki A., *Stosunki Polski z Ukrainą* [w:] *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 2006*, M. Zaborowski (red.), Warszawa 2006.

Tomczak Ł., *Polska lewica wobec pomarańczowej rewolucji na Ukrainie* [w:] *Czechy, Polska, Ukraina. Partie i systemy partyjne. Stan i perspektywy*, K. Kowalczyk, Ł. Tomczak (red.), Toruń 2007.

Tymanowski J., *Sąsiedzkie państwa wschodnie w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Toruń 2009.

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 października 2004 r. w sprawie wyborów prezydenckich na Ukrainie, www.isap.sejm.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 grudnia 2004 r. w sprawie zapewnienia swobód obywatelskich w związku z wyborami prezydenckimi na Ukrainie, www.isap.sejm.gov.pl [dostęp: 15.07.2014].

Wojciechowski M., *Pomarańczowy Majdan*, Warszawa 2006.

Zajączkowski W., *Stosunki Polski z Ukrainą* [w:] *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 2005*, M. Zaborowski (red.), Warszawa 2005.

Zięba R., *Główne kierunki polityki zagranicznej Polski po zimnej wojnie*, Warszawa 2010.